

Leskinen, Timo

Lapinlahden kunta
Tekninen lautakunta

Vastine Alapitkän länsiosan osayleiskaavan luonnoksesta saatuun palautteeseen

Lausunnot

Ympäristölautakunta

Ei huomautettavaa

Pohjois-Savon liitto

Ei huomautettavaa

MTK Pohjois-Savo

Lausunto Alapitkän länsiosan osayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) ja kaavaluonnoksesta.

Kiitämme lausuntopyynnöstä. Huomionamme esitämme seuraavat seikat:

- Kaavan rakentamisen aluevarauksia on osoitettu noin 8 ha metsäalueille. Kaavan toteutuessa metsätalouden käytössä oleva alue vähenee. Muistutamme, että tällä alueella ei sovelleta metsälakia eikä maanomistaja näin ollen voi saada metsänhoitoon liittyviä KEMERA -tukia.
- Alueella on jopa uhanalaisiksi mainittuja tuoreita lehtoja, rantalehtoja, noroja sekä tulvametsiä. Niiden osalta mahdollinen ympäristötuki jää maanomistajalta muiden KEMERA -tukien tavoin saamatta kaavoituksen jälkeen. Nämä asiat realisoituvat siinä tapauksessa, että kaavoitus on vahvistettu, mutta maa-alueen myyminen esim. teollisuusalueeksi ei edisty.
- Näemme myönteisenä, että hakkuut eivät edellytä maisematyölupaa.
- Emme suosittele kirjaamaan esimerkiksi metsälain 10 §:n mukaisia kohteita kaavaan, varsinkin mahdollisia. Kohteet huomioidaan ko. lain perusteella metsänkäsittelyssä. Kaava on pitkäaikainen ja melko pysyvä maankäytön ohjauksen työkalu. Yksittäisen lain tulkinnat saattavat muuttua (ovatkin viime vuosina muuttuneet). Näin ollen on järkevintä, että tulkinnan mukaan lain soveltamisesta tekee toimivaltainen viranomainen.

- Alueella on merkittävää maataloutta. Kaavoituksessa tulee huomioida maatalouden tarpeet peltoviljelyssä sekä maatalouden liikenneyhteyksissä.

Yleistä

Pidämme tärkeänä, että Pohjois-Savossa on mahdollisimman hyvät puitteet kannattavan metsätalouden harjoittamiselle. Erilaisissa strategioissa, suunnitelmissa, ohjelmissa - myös maankäytön suunnittelussa - on tärkeää huomioida vaikutukset metsäalan tuleviin mahdollisuuksiin.

Yleiskaavojen osalta toivomme mm. seuraavia asioita:

- *Metsätaloudelle ei aseteta liikaa rajoitteita (esim. toimenpidelupa). Metsätalousalueilla voi-
nee tukeutua lähinnä metsälakiin, Hyvän metsänhoidon suosituksiin ja metsäsertifiointiin.*
- *Kaavamerkinntät ja -määräykset ovat selkeitä, yksiselitteisiä ja yhdenmukaisia*
- *Kaavat ovat toimijoiden käytettävissä digitaalisessa muodossa*

*Olemme mielellämme mukana yhteistyötahona kaavoitusprosesseissa. Tavoitteenamme on ekolo-
gista, taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä tavoitteleva kaavoitus ja alueiden käyttö.*

Vastine:

- *Arvokohteet sijoittuvat kaavassa M-alueeksi osoitetuille alueille, jossa KEMERA-tuki on saata-
vissa.*
- *Todettakoon, että MRL:n säädösten perusteella yleiskaavan M-alueille ei saa antaa määräystä
maisematyöluvasta, joka koskee puuston hakkuuta tai metsänhoitoa.*
- *luo-merkintä on informatiivinen ja sen raja-
us on ohjeellinen. luo-alueet ovat M-alueella, jossa metsälaki on voimassa ja puuston käsittely tapahtuu metsälain perusteella. Merkintä on myös
informaationa muillekin kuin metsäviranomaisille. Aluille voi kohdistua myös muita hankkeita,
joiden suunnitteluun tai toteutukseen niillä voi olla merkitystä, joten merkinnät tulee säilyttää
kaavassa.*
- *Kaavassa ei ole osoitettu sellaista maankäyttöä, joka estäisi tai vaikeuttaisi maanviljelyä. Alueella
oleva maatilatalouden suuryksikkö on osoitettu omalla merkinnällään.*

Väylävirasto

Väylävirasto on tutustunut osayleiskaavaluonnokseen ja antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta.

Rautatien suoja-alue, toimenpiderajoitukset ja kasvillisuus radan varressa

Muistutamme, että ratalain 37 § mukainen rautatien suoja-alue joka ulottuu 30 metrin etäisyydelle lähimmän raiteen keskilinjasta. Tällä alueella radanpitäjällä on oikeus poistaa rautatien turvallisuutta vaarantava kasvillisuus tai rajoittaa sen korkeutta. Lisäksi kasvillisuutta voidaan poistaa tasoristeysten näkemäalueilta.

Edellä mainitulla rautatien suoja-alueella on voimassa myös ratalain 39 § mukaiset toimenpiderajoitukset. Toimenpiderajoitusten mukaan rautatien suoja-alueella ei saa muuttaa maanpinnan muotoa, tehdä ojitusta tai muuta kaivutyötä siten, että muutoksesta voi aiheutua vaaraa rautatieliikenteen turvallisuudelle tai haittaa radanpidolle.

Hule- ja pohjavedet

Radan läheisyyteen rakennettaessa tulee varmistua, että alueella muodostuvat hulevedet eivät vaikeuta radan kuivatusta tai aiheuttaa haittaa radan rakenteille. Lähtökohtaisesti hulevesiä ei saa johtaa radan kuivatusjärjestelmiin. Uuden rakentamisen seurauksena lisääntyvät hulevedet, myös rankkasateet huomioon ottaen, ei saa lisätä radan alittaviin rumpuihin kohdistuvaa kuormitusta. Tarpeen mukaan selvitettävä muutokset virtaamissa ja tarvittavat toimenpiteet. Mikäli uusia hulevesiä johdetaan radan alittavan rummun kautta, tulee selvittää rummun kapasiteetin riittävyys. Tarvittaessa on toteutettava viivytysaltaita tai lisättävä rummun kapasiteettia. Vastuu kustannuksista kunnalla/alueen toteuttajalla.

Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

Vastine: Muuttuvaa maankäyttöä on osoitettu 30 m lähemmäksi rataa vain aivan kaavan eteläosassa noin 100 m matkalla. Rautatien suoja-alue on siten mahdollista huomioida hankeen tai yksityiskohtaisemman kaavoitus yhteydessä.

Muuttuvan maankäytön alueelta hulevedet pääsääntöisesti laskevat länteen pois päin rata-alueesta. T-alueen hulevesiä ei tarvitse johtaa rautatien kuivatusjärjestelmään.

Lausunnossa esille tuodut asiat tulee huomioida aluetta toteuttaessa tai yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Savon Voima Verkko Oy

Alapitkän länsiosan osayleiskaavan muutos ja laajennus Lausuntopyyntöönne 4.4.2022 viitaten lausumme sähköjakeluverkoston osalta seuraavaa:

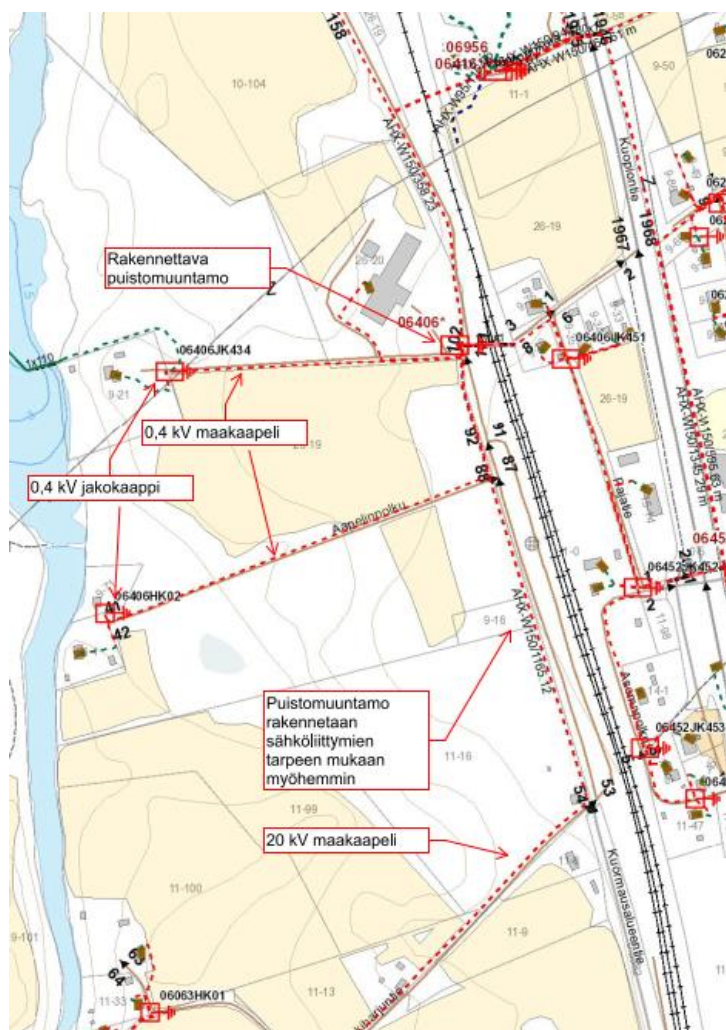
Tämänhetkisen tietämyksen mukaan Alapitkän taajaman lähialuetta ollaan maakaapeloimassa vuodesta 2023 alkaen.

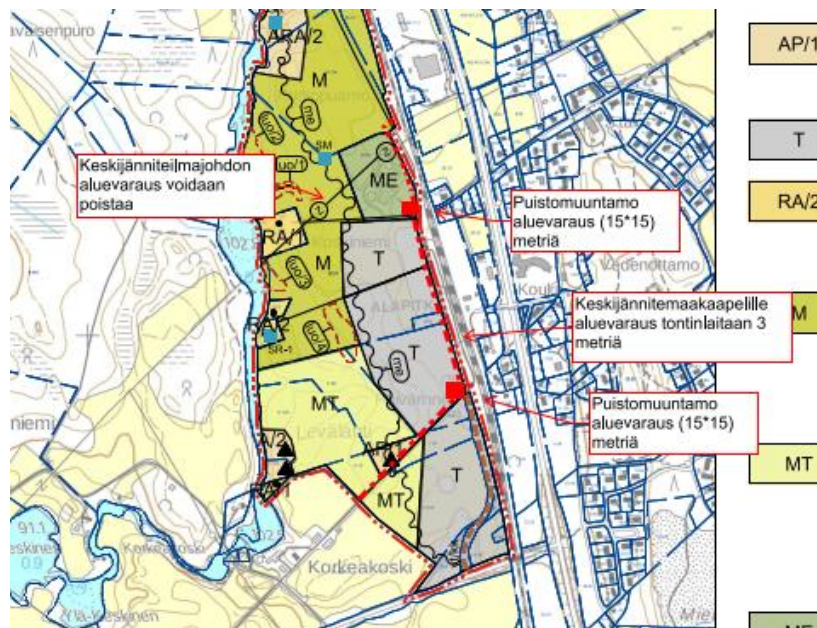
Kaavoitettavalla alueella sijaitsee keskijänniteilmajohto, jonka aluevaraus voidaan poistaa.

Varaamme liitekartalla oleviin paikkoihin puistomuuntamoille sekä keskijännitemaakaapeleille uudet aluevaraukset. Puistomuuntamon etäisyys helposti syttyvästä rakennusmateriaalista on oltava vähintäänkin 8 metriä, tämä tieto on toivottavaa välittää alueen rakentajille.

Yleensä emme varaa 0,4 kV maakaapeleille aluevarauksia, mutta ne on huomioitava Aapelinpolun ja Kuormausalueentiestä rantaan menevän tien osalta. Kyseisten teiden runkoon kaapeleiden sijoittaminen ei ole suotavaa, vaan ne toivotaan sijoitettavan tontin puolelle ojan ulkoluiskaan.

Asemakaavan hyväksymisen jälkeen pyydämme saavamme siitä dwg version käyttöömmme.

Vastine: Merkitään lausunnon mukaiset sähköverkkoa koskevat aluevaraukset lukuun ottamatta 0,4 kV maakaapelista.

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo

Lapinlahden kunta pyytää Pohjois-Savon alueellisen vastuumuseon (Kuopion kulttuurihistoriallinen museo) lausuntoa Alapitkän länsiosan osayleiskaavamuutosta koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja luonnossuunnitelmasta.

Kaava-alueelle on tehty arkeologinen inventointi vuonna 2021 (Mikroliitti Oy. Lapinlahti Alapitkän länsiosan yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2021). Alueelta havaittiin inventoinnissa yksi kiinteä muinaisjäännös, vanha isojaon aikainen rajamerkki (Koskiniemi 1000043292) sekä yksi muu kulttuuriperintökohde, vanha rautatien pohja (Alapitkän vanha ratapohja 1000043293). Inventoinnin voi todeta vastaavan kaavan selvitystarpeita ja alueellinen vastuumuseo on hyväksynyt inventointiraportin. Kohteet on huomioitu kaavassa asianmukaisesti merkinnöillä sm ja s sekä asianmukaisilla määräysteksteillä. Museolla ei ole huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tai kaavaluonnokseen arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Suunnittelualueen rakennetun kulttuuriympäristön arvoja on tutkittu *Alapitkän länsiosan osayleiskaavan rakennusinventoinnissa* (FCG Finnish Consulting Group Oy, 2022). Inventoidut kohteen ovat peräisin 1800-luvun lopusta ja 1900-luvun alusta. Selvityksessä esitetään neljää kohdetta suojeltavaksi (sr-1 ja sr-2). Tältä osin kaavaluonnoksessa nähty esitys kuitenkin poikkeaa selvityksen tuloksista, että kaavaluonnoksessa esitetään kahta rakennussuojelukohdetta (SR-1 ja SR) neljän sijaan. Museoviranomainen arvioi, että kaavaluonnoksessa esitetyt rakennussuojelukohteet (Pumppuranta ja Nihvonniemi) ovat suunnittelualueen rakennusperintökohteista edustavimmat. Museoviranomainen katsoo, että Nihvonniemeä koskevan rakennussuojelumerkinnän määräyssidöissä tulisi selkeästi mainita, että rakennusta ei saa purkaa. Määräyssidöistä tulisi ilmetä lisäksi, että kohteita koskevista toimenpiteistä tulisi kuulla alueellista vastuumuseota. Museoviranomainen arvioi, että muuten kaavaluonnoksessa huomioidaan rakennetun kulttuuriympäristön arvot riittävällä tavalla.

Vastine: Nihvonniemen kaavamerkinnän määräys on vastaava kuin Ala-Pitkän järveä koskevassa rantaosayleiskaavassa vastaavan arvon omaavilla kohteilla. Maaomistajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi ja kaavamääräysten yhtenäisyyden säilyttämiseksi, sr-merkinnän määräystä ei tule muuttaa.

Suomen metsäkeskus

Suomen metsäkeskus (myöhemmin Metsäkeskus) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Alapitkän länsiosan osayleiskaavan muutoksen ja laajennuksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ja kaavaluonnoksesta.

Metsäkeskus tarkastelee kokonaisuutta metsälain valvonnan ja kestävään metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Metsäkeskus kiinnittää lausunnossaan huomiota myös hankkeen ympäristövaikutuksiin. Metsäkeskuksen lausunnon näkökulmana on kaavahankkeen aiheuttama muutos alueen maankäytössä.

Valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Yleiskaavan muilla alueilla metsälaki ei ole voimassa. Metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten kestävä metsätalouden määräaikaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kamera) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista.

Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta.

Osallistamis- ja arviointisuunnitelma (OAS)

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on mainittu, *”Maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n mukaan tulee kaavoitustyöhön sisällyttää kaavan laajuuteen ja sisältöön nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.”*

Yleiskaavan valmistelussa tulee olla mukana metsäalan sidosryhmät ja metsänomistajat. Metsäkeskusta ei ole mainittu kaavoituksen osallisissa tai sidosryhmissä. Kaavalla on vaikutusta metsälain noudattamiseen ja valvontaan. **Metsäkeskus odottaa** tiedonsaantia kaavan tulevissa vaiheissa.

Vireillä olevan kaavan aineistoihin tutustumisen kannalta ratkaisevaa olisi, että kaavoituksen sivulla kohdassa, *Vireillä olevat kaavat*, olisi suora linkki aineistoihin. Alueen metsänomistajien osallistaminen kaavaprosessiin tulee varmistaa esimerkiksi erillisellä tiedottamisella maanomistajille. Huomioitavaa on, että kaikki maanomistajat eivät välttämättä asu kaavan vaikutusalueella.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue

Lähtökohtaisesti luo- alueita ei tule esittää yleiskaavassa alueilla, joilla sovelletaan metsälakia. Monimuotoisuuteen liittyen **Metsäkeskus esittää**, että kaavakarttojen metsätalousalueille ei merkitä luomerkintöjä tai suojelumääräyksiä. Huomioitavaa on myös, että erilaisten elinympäristöjen rajaukset ja eliöiden esiintyminen voi muuttua ajan saatossa. Kaavan staattinen muoto ei siksi sovellu näiden alueiden esittämiseen, vaan rajaukset on hyvä tehdä kulloinkin vallitsevan tilanteen mukaan.

Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan kohteiden esittäminen esimerkiksi oikeusvaikutuksettomalla liitekartalla on parempi vaihtoehto, kuin alueiden esittäminen yleiskaavakartalla.

Yleismääräykset

Ehdotuksena, että ranta-alueen metsänkäsittelyssä tulee noudattaa Tapion julkaisemaa Hyvän metsänhoidon suositukset: ”Luonnonhoidolliset hakkuut rantametsissä” -julkaisun mukaisia periaatteita. Linkki materiaaleihin <https://metsanhoi-donsuositukset.fi/fi/toimenpiteet/talousmetsien-luonnonhoito/toteutus>

Vastine: Lisätään metsäkeskus OAS- ja MTK- osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

luo-merkintä on informatiivinen ja sen rajaus on ohjeellinen. Merkintä on myös informaationa muillekin kuin metsäviranomaisille. Aluille voi kohdistua myös muita hankkeita, joiden suunnitteluun tai toteutukseen niillä voi olla merkitystä, joten merkinnät tulee säilyttää kaavassa.

Kaavamääräyksessä ei tule viitata tiettyyn julkaisuun, koska hoitosuositukset tulevat muuttumaan ja julkaistaan uusia ohjeita, minkä johdosta kaavamääräys vanhenee. Kaavaluonnoksen määräyksen yleispätevä muoto pysyy paremmin ajantasalla. Yleismääräystä ei tule muuttaa.

Pohjois-Savon ELY-keskus

Pohjois-Savon ELY-keskus lausuu nähtävillä olevasta kaavaluonnoksesta seuraavaa.

Kulttuuriympäristö

Selvitystiedot alueen rakennetun kulttuuriympäristön arvojen osalta ovat riittävät. Arvot on huomioitu soveliaalla tavalla kaavaluonnoksessa.

Luonto

Vaikutusten arviointi jää hieman suppeaksi. Mahdolliset vaikutukset ainakin direktiivilajeihin (mm. saukko) tulee käydä ilmi vaikutusten arvioinnissa.

Liikenne

Kaava-alueen pääliittymä tulee aikanaan siirtymään uuden Kinnulanlahdentien suuntauksen vuoksi etelään päin eritasoliittymään, joka soveltuu hyvin myös raskaalle liikenteelle. Uusi kulkuyhteys tul- laan huomioimaan hankkeen ”Valtatie 5 parantaminen välillä Siilinjärvi – Pöljä -Alapitkä, Siilinjärvi ja Lapinlahti, yleissuunnitelma” suunnittelussa.

Kaavamääräyksissä on huomioitu hyvin uusien rakennuspaikkojen tieyhteyksien liittyminen maan- tiehen.

Rakentaminen

Teollisuus- ja varastoalueen kaavamääräyksen mukaan alueelle tulee laatia ennen rakentamista tar- kempi maankäytönsuunnitelma ja alueelle voi rakentaa ilman asemakaavaa 10 000 k-m²:ä suunnitte- lutarveratkaisun perusteella. ELY-keskuksen mukaan teollisuusalueelle on syytä laatia asemakaava jo ensivaiheessa, koska suunnittelualue sijaitsee taajama-alueen välittömässä läheisyydessä. Teolli- suustoiminnoista voi aiheutua myös merkittävämpiä vaikutuksia, ja asemakaavoitus mahdollistaa laa- jemmän osallisten kuulemisen.

Kaavaselostuksen mukaan rantarakennusoikeus (4 rakennuspaikkaa rantakilometriä kohden) on määritelty vastaavien mitoitusnormien perusteella kuin Ala-Pitkäjärven yleiskaavassa. Kaava-aineis- tosta ei kuitenkaan käy ilmi maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun osoittavaa emätilaselvitystä. ELY-keskus muistuttaa, että rantarakennusoikeudet tulee käydä ilmi yksiselitteisesti kaava-aineis- tosta. Myös rantarakennusoikeuden mitoitusta tulisi perustella kaavaselostuksessa, sillä jokialueen mitoitus ei ole suoraan verrattavissa järviolueiden mitoitukseen.

Suositus alimmaksi rakentamiskorkeudeksi

Suosituksista alimmasta rakentamiskorkeudesta ei ole suunnittelualueelle annettu eikä sieltä ole veden- korkeushavainoja. Suosituksen voisi muotoilla toisin, koska ylävesiraja ei ole mikään virallinen termi, vaikka monessa kaavassa ja rakennusjärjestyksessä sitä on käytettykin. Muotoilu voisi olla esimerkiksi ”Rakennuksen kosteudelle alttiit rakenteet tulee olla sijoittaa keskimäärin kerran 100 vuodessa tois- tuvaa tulvaa korkeammalle (HW1/100)”.

Vastine:

Täydennetään vaikutuksen arviota luontoarvojen osalta.

Pelkkä asemakaava-alueen tai taajama läheisyys ei edellytä asemakaavan laadintaa.

Rautatie ja valtatie 5 katkaisevat suoran yhteyden Alapitkän taajamaan. Tuleva valtatie parantaminen edelleen pidentää yhteyttä kylälle (nykyisin noin 1,5 km teitä pitkin). Tällä hetkellä ei ole tiedossa mitään toimijaa/yritystä, joka olisi tulossa alueelle. Jos nyt lähdettäisiin laatimaan asemakaavaa, vaikutukset joudutaan arvioimaan joka tapauksessa hyvin yleisellä tasolla. Kunnan elinkeinoelämän kehittämisen kannalta on erittäin suotavaa, että aluetta voidaan markkinoida ja alueelle voidaan houkutella yrityksiä ilman asemakaavan laatimista tietäen kuitenkin, että hanke on mahdollista toteuttaa pikaisesti. T-alue sijoittuu melko etäälle olevasta asuinrakennuspaikoista ja rakennusluvan lisäksi tarvitaan suunnittelutarveratkaisu. Mikäli alueelle sijoittuu merkittävästi ympäristöä kuormittava yritys, joutuu yritys hakemaan myös ympäristöluvan. Kun alueelle on saatu houkutelua ensimmäinen yritys, sen jälkeen asemakaavan laatiminen tulee ajankohtaiseksi.

Tämän kaavaprosessin yhteydessä on kuultu ja kuullaan alueen maanomistajia ja asukkaita. Voimassa olevassa yleiskaavalla alueelle on osoitettu T-aluetta jo yli 10 vuotta sitten. Pääasiallinen maankäyttömuoto ei siten alueella muutu. Tahdollinen teollisuusrakentaminen ei voi tulla yllätyksenä alueen asukkaille.

Alueella voidaan toimia MRL:n 137 §:n perusteella, koska teollisuusrakentaminen ei aiheuta haittaa kaavoitukselle tai alueidenkäytön muulle järjestämiselle. Teollisuusrakentaminen soveltuu alueelle infra-verkostojen, liikenteen ja liikenneturvallisuuden sekä palveluiden saatavuuden osalta. Rakentamisella ei myöskään ole vaikutuksia luonto- tai maisema-arvojen säilymisen kannalta. Rakentaminen ei myöskään haittaa virkistystarpeita.

T-alueen kaavamääräystä ei tule muuttaa.

Pidetään yleismääräyksessä sama määräys kuin, mikä oli Ala-Pitkän järveä käsittävässä ranta-osayleiskaavassa: "Rakennuksen kosteudelle alttiit rakenteet (lattia) tulee olla 1 metri ylävesirajaa korkeammalla (HW1/50+1m). Tulvaherkkien tai säännösteltyjen vesistöjen ylävesiraja tulee selvittää rakennushankkeeseen ryhtyvän ja se on esitettävä hankeen suunnitelmissa." Määräyksen yhtenäisyys helpottaa rakennustarkastajan tulkintaa ja on omiaan turvaamaan maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun.

FCG Finnish Consulting Group Oy

Timo Leskinen, DI